

גלויות מן הנוף הצלילי שלנו

יעדי ההערכה העיקריים

- לבדוק יכולת הבחנה בתחום הלשון (הלקסיקון) והסמנטיקה.
- לבדוק יכולת ניהול עצמי, כפי שבאה לביטוי בשלבי התכנון והתיעוד של מטלה ארוכת טווח.
- לבדוק יכולת הפקת טקסט תיאורי.

תיאור כללי

במשימה זו נבדקת יכולתו של התלמיד לכתוב טקסט תיאורי בנושא נגיש ומוכר, שאינו מצריך ידע מוקדם - הנוף הצלילי (האקוסטי) הסובב אותנו. חלק א של המשימה הוא פעילות מקדימה, שנועדה להכשיר את הקרקע לכתובת הטקסט התיאורי. בחלק זה עוסקים בלשון - ממילים וצירופים מן השדה הסמנטי של "קול" ועד משפטים בודדים. בחלק ב כותבים תיאור של הנוף הזה בתהליך מונחה, ששלבו הם: מילוי דף תכנון, תיעוד ההאזנה בשטח, הכנת טיוטה, בקרה של התהליך וכתובת גרסה סופית של הטקסט.

נדרש ידע בסיסי בסמנטיקה: שדה סמנטי, אונומטופיאה, קונוטציות; הבעה: כתיבת תיאור; ניסיון בעבודה תהליכית: תכנון, קבלת משוב ממורה וכתובת טיוטה ושכתוב בהתאם להנחיות בקרה.

מילות מפתח:

- שדה סמנטי של "קול"
- ניהול עצמי
- הפקת טקסט תיאורי
- נקיטת עמדה ושילובה בטקסט
- אקוסטיקה
- אונומטופאה
- קונוטציה שלילית
- וקונוטציה חיובית
- דף תכנון
- טופס בקרה והערכה
- משוב עמיתים

מבנה המשימה

זמן	מקום	פעילויות
45 דקות	כיתה	לשון: לקסיקון וסמנטיקה - זיהוי אונומטופיאה, הבחנה בקונוטציות כתיבה: תיאור קצר
שבוע	בית	כתיבה שימושית: דף תכנון כתיבה: תיעוד האזנה בשטח כתיבה ושכתוב: טקסט תיאורי

הסבר כללי

התיאור הוא חלק טבעי ומקובל של השיח. עם זאת, יכולת התיאור הבהירה - בכתב ובעל-פה - נזנחת לעתים, ותוצאותיה של ההזנחה ניכרים הרבה בתיאורים סתמיים, דלים ורשלניים ("משו-משו", "חבל על הזמן" וכו').

משימה זו עוסקת בתהליך של כתיבת טקסט תיאורי. התלמיד צריך לתרגם מידע מערוץ אחד (שמיעתי-תפיסתי) לערוץ אחר (מילולי), לעבדו וליצור ממנו לבסוף טקסט תיאורי מפורט, ממוקד ומלוטש ככל האפשר.

במשימה זו מושא התיאור הוא הנוף הצלילי שסובב אותנו. כידוע, פעמים רבות הנוף הצלילי הוא נתון אקולוגי מוצק, שאינו בר-שינוי בקלות. נוף שכזה עשוי להיות נושא לחילוקי דעות חריפים, ולזמן התייחסות טענתית כלפיו מצד האנשים שבסביבתו, למשל, תיאור הרעש בהפסקה שעולה ממנו טענה נוקבת על המטרד ועל הנזק שהפסקה גורמת. להתייחסות הטענתית יש מספר דגמים אפשריים: טענה המציגה תיאור של תופעה והשלכותיה, טענה מעריכה וביקורתית, טענה המכוונת לפעולה רצויה וטענה המציגה פתרון לבעיה (ברוש, 1996, מכותב לקורא ג', עמ' 110).

מקובל למיין את התיאור לשני תת-סוגים: "תיאור שימושי-מעשי" ("תיאור ענייני" ו"תיאור אמנותי". במשימה זו אנו מתעלמים מן המיין הזה: לתלמידים ניתנת האפשרות לשלב את שני סוגי התיאורים. ככלל, התלמיד צריך לתת תמונה בהירה וממוקדת של הנוף הצלילי המבוקש, וגם לנקוט עמדה ולהפגין חשיבה ביקורתית ביחס לנוף. התלמיד יכול לבטא את זווית הראייה שלו כלפי מושא התיאור באמירה ביקורתית מפורשת, אבל גם בצורה מובלעת, על-ידי אמצעים לשוניים וסגנוניים, כגון: בחירת המילים, עיצוב המשפטים וארגון הטקסט כולו.

ניתן לומר שהתיאור - בתכניו, באמצעיו ובעיצובו - נועד לשרת את הטענה העומדת מאחוריו.

חלק א: מילים השייכות לתחום הצלילי

חלק זה נועד לעבודה בכתה ומוקצבים לו 45 דקות. בתום הזמן המוקצב, ימסרו התלמידים את חלק א לידי המורה, ויקבלו את חלק ב לעבודה בבית.

בחלק א עוסקים במרכיבים הלשוניים הקטנים הבונים את הטקסט - ממילים וצירופים מן השדה הסמנטי של קולות וצלילים, ועד משפטים בודדים.

המטלה הלשונית בתחום הלקסיקון והסמנטיקה מקדימה את כתיבת התיאור, על-מנת להכשיר היטב את הקרקע לקראת התיאור. ההנחה היא, שהפעילות המקדימה הזו עוזרת לממש את אוצר המילים המתאים, מבלי לפגום באותנטיות של התיאור.

במשימה זו לא השתמשנו במונחים הלשוניים: **סמנטיקה, שדה סמנטי, קונוטציות, מטען ריגושי חיובי ושלילי**. ההנחה היא שהתלמידים עסקו בנושאים אלה באופן כללי, מבלי להשתמש במושגים המדויקים.

המלצות בעקבות הניסוי המקדים: מומלץ להביא לכיתה מילון עברי-עברי כדי שישמש את התלמידים שידקדקו לכך. כמו כן, במקרה הצורך, אפשר להרחיב בהסבר המושג "אקוסטיקה", ולהביא דוגמות של ביטויים המוכרים לתלמידים מחיי היומיום, כגון: "גיטרה אקוסטית", "תקרה אקוסטית" או "אקוסטיקה באולם הקונצרטים".

אונומטופאה - מילים המחקות צלילים

1. מצאו ברשימה שלוש מילים אונומטופאות וכתבו אותן.

01

מטרה

לבדוק יכולת הבחנה בתחום הלשון (הלקסיקון) והסמנטיקה - אונומטופאה.

הערה

המילים המודגשות ברשימה שלהלן הן מילים אונומטופאיות (התלמידים צריכים לציין שלוש מהן בלבד):

<u>חֲרִיקָה</u>	<u>הַמְיָה</u>	<u>גִּנַּח</u>
חָרַשׁ - חָרַשׁ	מְפַזֵּם	צָפְצָף
מְחַרֵּשׁ אֲזָנִים	שָׁרַק	גּוֹנֵג
אֲוֶשָׁה	בּוֹם	רַעְמֵי-צָחוּק
הַמְהוּם	צָעַק	נָדַם
חֲצָצֵר	נָחַר	בְּקוֹל בּוֹכִים
מִשָּׁק (כְּנַפִּים)	בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת	בֵּת-קוֹל
מְלָמוֹל	זָעַק	יִלְלָה
רַחֵשׁ	הִדְהוּד	שָׁאָג
צִפְרִיה	גִּרְגוֹר	תּוֹפֵף
לָחַשׁ	נִקְיֶשָׁה	קָרָקַר
צְרִיקָה	צָלִיל תְּפוּס	שׁ שׁ שׁ...
זְמִזּוּם	רְשָׁרוֹשׁ	קוֹל דְּמָמָה דָּקָה

מחווין

- רמה 4:** התלמיד נתן שלוש דוגמות רלוונטיות לאונומטופאה.
רמה 3: התלמיד נתן רק שתי דוגמות רלוונטיות לאונומטופאה.
רמה 2: התלמיד נתן רק דוגמה רלוונטית אחת לאונומטופאה.
רמה 1: התלמיד לא נתן אף לא דוגמה רלוונטית אחת לאונומטופאה.

צירופים הקשורים לתחום הצלילי - משמעות נלווית חיובית, משמעות נלווית שלילית

2. בחרו מילים מן הרשימה, והוסיפו לכל אחת... לצירוף (...) מיינו לשתי קבוצות: בקבוצה א שני צירופים... תחושה חיובית, ובקבוצה ב - ... תחושה שלילית.

02

מטרה

לבחון יכולת הבחנה בתחום הלשון (הלקסיקון) והסמנטיקה - קונוטציה.

הערה

רק חלק מן המילים נושאות משמעות קונוטטיבית מובהקת שיש הסכמה לגביה, למשל: "חריקה", "צפירה", "צרימה", "זעק", "מחריש אזניים". שאר המילים עשויות לשאת משמעות חיובית או שלילית לפי הצירוף או לפי הניסיון האישי. למשל, המילה "רשרוש" עשויה לשאת משמעות חיובית בצירוף "רשרוש עלים" (טבע, פסטוראליה) ומשמעות שלילית בצירוף "רשרוש מפתחות מכיוון הדלת" (פחד, מתח). לאור זאת, לא נתייחס בהערכה לקבוצות (חיובית או שלילית) שיצר התלמיד, אלא למידה שבה ההסבר הנלווה משקף את הבנתו של התלמיד את המושג קונוטציה. מומלץ להדגיש נקודה זו בפני התלמידים.

מחונן (כולל הסברים ודוגמות)

רמה 4 התלמיד הדגים שתי מילים הנושאות משמעות חיובית ושתי מילים הנושאות משמעות שלילית. מהסבריו ניכר שהוא מבין את תופעת הקונוטציה.

■ מפזם - יותר אווירה נעימה. מעיד על מישהו שנהנה מהחיים

מלמוד - קול נחמד של תינוק

זמזום - צליל מעצבן, מוציא מן הדעת

יללה - קול מעצבן שאינו בשליטתו. מעיד על עצב או על התחננות

צפירה - קול מפחיד ומעציב. נשמע כאשר קורה משהו רע, או כדי להזכיר משהו

רמה 3 התלמיד הדגים שתי מילים הנושאות משמעות חיובית ושתי מילים הנושאות משמעות שלילית, אבל למילה אחת מתוכן ההסבר סתמי, או שאין לה הסבר.

רמה 2 התלמיד הדגים ארבע מילים, אך רק מילה אחת מלווה בהסבר מתאים. ההסברים הנלווים אינם מעידים על הבנת התופעה.

רמה 1 התלמיד הדגים שלוש מילים או פחות. לא נלווה הסבר לצירופים שניתנו, או שההסבר אינו מתאים.

מבזק קצר של נוף צלילי

3. תארו בקצרה את הנוף הצלילי באחד מחמשת המצבים...

מטרה

לבדוק את היכולת לשחזר סיטואציה מוכרת במדויק ולתאר בקצרה.

הערה

התלמידים נדרשים לתאר בהיגד קצר (שאינו חייב להיות משפט דקדוקי) את אחד מחמשת המצבים הנתונים. להלן מבחר דוגמות: מישהו ממלמל, חושב בקול (שעת מבחן).

צקצוק מילד היושב בפינה (שעת מבחן).
 לפעמים שומעים לחשוש בין המורה לתלמיד או דממה (שעת מבחן).
 תזוזה שמשמיעה קול חלש. לחשוש שמישהו מביא לחברו (שעת מבחן).
 צעקות שמחה, רעש של רגליים רצות בכיתה (ביטול שיעור).
 חריקות של מכשירים עם השיניים (רופא שיניים).

מחונן (כולל הסברים ודוגמות)

הקריטריונים	רמה 4	רמה 3	רמה 2	רמה 1
תוכן	ניכרת בולטות ביכולת התיאור: המבע מפורט ומגוון, ומשקף באופן אמין וייחודי את הסיטואציה	מובא תיאור של הנוף הצלילי, אשר משקף באופן כללי סיטואציה בעלת ייחוד כלשהו	ישנה התייחסות לנוף הצלילי; התיאור מצומצם בכמותו, כללי וצפוי; לפעמים יש התייחסות לפעולות שיוצרות את הצלילים במקום לצלילים עצמם	התיאור מתרכז בצליל אחד שמאפיין את הסיטואציה, או: התיאור עצמו עוסק בפעולות שיוצרות את הצלילים ולא בצלילים עצמם
מבע	ניכר רצף תיאורי מיטבי: ישנה הלימות בין התוכן לעיצוב התיאורי (בדחיסות, בריתמוס, בפיסוק ובהרכב הצירופים)	ניכר רצף תיאורי: ישנה הלימות כלשהי בין התוכן לעיצוב התיאורי (בדחיסות, בריתמוס, בפיסוק ובהרכב הצירופים)	ישנם ליקויים ברצף התיאורי: ההלימות בין העיצוב התיאורי לתוכן (הדחיסות, הריתמוס, הפיסוק והרכב הצירופים), היא מועטת, או: המבע בנוי כרשימת פריטים, לעתים לא מאורגנת	אין רצף תיאורי: ישנה אי-הלימות בין העיצוב התיאורי לתוכן או: המבע הוא אוסף מילים, ללא קשר ביניהן

03

04

- רמה 4** ■ קול העפרונות נוקש על השולחן. קול השיניים נוקשות בעיפרון בשעת החשיבה. קול דממה מרגיע. קול התלמיד התקוע בבעיה.
- תלמידים מעבירים דפים, הדלת נפתחת ונסגרת. תלמידים לוחשים: "מי זה? איפה אתה? באיזה תרגיל?"
- שקט, דממה, בלי דיבורים. נשימות עמוקות, אנחות, רעשים של תזוזה על כיסא, כתיבה מהירה של עיפרון על הנייר.
- צרחות וזעקות שמחה: "למגרש, למגרש, למגרש..." ולאחר מכן צרחות מחרישות אזניים של ילדים שכבר נמצאים שם.
- רמה 3** ■ רשרוש של דף, נקישות של עיפרון, לחש של המורה, קול דממה דקה, אנחות.
- רמה 2** ■ מתח, שקט, צלילים מבחון, נקישות, אנחות, שיעולים.
- רעשים של מכונות ומכשירים מיוחדים, את הדיבורים של הרופא, הרבה זמזומים שגורמים להרגשה מעצבנת.
- ילדים בוכים, טלוויזיה דולקת
- הנוף הצלילי כאשר יש שער במשחק כדורגל הוא שכולם צועקים ורועשים ומתלהבים מהגול.

- **רמה 1** ■ כיסא זז. ילקוטיים, קלמרים, עפרונות...
- שמחה, ריקודים, אושר, חיבוקים עם חברי הקבוצה, נשיקות לקהל.
- צליל של דממה רוגעת אבל מבפנים פחד ואי רגיעה
- (רופא שיניים) בהתחלה יש הרגשה של פחד, אבל עם הזמן נרגעים ויש תחושה של רגיעה.
- שמחה, ניצחון, רעש שעושה הרגשה כיפית של להיות בעניינים, צעקות שמחה מכל עבר, הרגשה שנמצאים במקום גבוה.

חלק ב: צעדים בכתיבת תיאור - מן התכנון ועד כתיבת הגרסה הסופית

הסבר כללי

חלק זה מיועד לביצוע בבית, ומוקצב לו שבוע. את דברי ההסבר וקטעי הקריאה שבשני העמודים הראשונים של חלק ב יש לקרוא קודם בכיתה, עם התלמידים יחד. קטעי הקריאה נועדו לספק לתלמידים חומר למחשבה ורעיונות לנופים צליליים, ואף נועדו להתייחסות המפורשת, לפי שיקול המורה. אין נבחנים על קטעים אלה. ניתן להוסיף - או להפנות את התלמידים - לקטעים מן המקורות, כגון: שמות רבא כ"ט, שמות כ, פס' כ (מעמד הר סיני); תהילים צ"ג, פס' א - ה, מסכת ביכורים, ג, פס' ב - ה. כתיבת טקסט התיאור נעשית בשלבים, כפי שמפורט להלן. ראשית (**סעיף 1**), יש להיערך ולתכנן את כתיבת התיאור. כתיבת **דף תכנון** יוצרת את ההבדל בין תיאור מן הזיכרון לבין תיאור אותנטי מן השטח, ונותנת לתלמיד נקודות אחיזה מעשיות: לבחור (מה יתאר?), להתמקד (כרגע על-פי הזיכרון), לנקוט עמדה (איך הוא מגדיר לעצמו את יחסו לנוף הזה?), ולהחליט על אמצעי (איך יתעד?). השלב הבא (**סעיף 2**) הוא **תיעוד ההאזנה בשטח**. בשלב זה נאספים נתונים על-ידי תיעודם בשטח או על-ידי רישום מתוך הקלטה שנעשתה בשטח. אין מדובר בטיוטה, אלא ברישום חופשי שנועד לשימוש של הכותב. התיעוד חשוב משום שהוא הבסיס האותנטי לכתיבת התיאור.

השלב האחרון (**סעיף 3**) - **כתיבת טקסט התיאור**. שלב זה כולל:

1. כתיבת **טיוטה**, המתבססת על דף התיעוד
2. עריכת בקרה, באמצעות **טופס הבקרה** (סעיף ב3)
3. כתיבת **גרסה סופית, משוכתבת**, של התיאור

בחלק ב ההערכה ניתנת על דף התכנון, על דף התיעוד ועל הגרסה הסופית של התיאור גם יחד (ראו מחוון בהמשך). על-מנת שהתלמידים יפיקו טקסט תיאורי מיטבי, עליהם לעשות שימוש מושכל גם בטיוטה וגם בטופס הבקרה. לפיכך, רצוי שהמורה יעודד את התלמידים לכתוב טיוטה/ות, ולהשתמש בטופס הבקרה על אף שלא ניתן עליהם ציון. טופס הבקרה נועד גם להערכה עצמית וגם להערכת עמיתים. אין הנחיות מפורשות לאיזו מהן הוא ישמש. הדבר תלוי בהכוונה של המורה, ביוזמה של התלמידים ובהרגלי הכתיבה שלהם. יש להפנות את תשומת לבם של התלמידים לכך שהנקודות המצוינות בטופס הבקרה הן גם הנקודות שלפיהן יעריך המורה את הגרסה הסופית של התיאור.

היערכות ותכנון

1. מלאו את דף התכנון שלפניכם, והגישו למורה

תיעוד ההאזנה בשטח

2. עליכם לגשת... להאזין לצלילים... ולתעדם. את דף התיעוד... מסרו למורה.

מטרה

לבדוק ניהול עצמי בתהליך - לפי דף התכנון ודף התיעוד.

מחונן (כולל הסברים ודוגמות)

רמה 4 דף התכנון ממולא בצורה יעילה ותכליתית, משופע בפרטים אקוסטיים ומשכנע באמינותו ובאותנטיות שלו; התכנון והתיעוד מספקים חומר רב לכתיבת התיאור; ניכר שהכותב מבין את חשיבותם של התכנון והתיעוד לעבודתו בהמשך.

רמה 3 דף התכנון ממולא לפי ההנחיות, מפורט למדי ולרוב משכנע באמינותו ובאותנטיות שלו; התכנון והתיעוד מספקים די חומר לכתיבת התיאור.

רמה 2 דף התכנון ממולא בחלקו, אינו מפורט דיו ואינו תמיד משכנע באמינותו ובאותנטיות שלו; חלק מן הפרטים שמתוארים כלליים וצפויים או שהם חוזרים על עצמם, או מתועדות בעיקר התרחשויות ולא צלילים וקולות; התכנון והתיעוד מספקים חומר מועט בלבד לכתיבת התיאור.

רמה 1 דף התכנון ממולא בצורה מינימלית או ניסוחיו מעורפלים; הוא דל בפרטיו ולא מן הנמנע שהכתוב בו מתבסס על הזיכרון, ולא על נוכחות בשטח; רוב הפרטים אינם לעניין (מתארים התרחשויות ולא צלילים), או כלליים וצפויים, או חוזרים על עצמם; התכנון והתיעוד אינם מספקים די חומר לכתיבת התיאור.

גלויה מן הנוף הצלילי שלי: כתיבת טקסט תיאורי

3. כתבו עכשיו את התיאור בשלמותו... הגישו את הגרסה הסופית למורה... טקסט בכתב יד או טקסט מודפס.

מחונן (כולל הסברים ודוגמות)

הקריטריונים	רמה 4	רמה 3	רמה 2	רמה 1
תוכן	התיאור ממוקד ורלוונטי; מוצגת תמונה מפורטת ואמינה; עמדת הכותב כלפי הנוף הצלילי משולבת בטקסט בצורה מושכלת	התיאור בדרך כלל ממוקד ורלוונטי; ישנם ליקויים כלשהם בפירוט ובאמינות של התיאור; עמדת הכותב כלפי הנוף הצלילי משולבת בטקסט	רוב התיאור אינו ממוקד בנוף צלילי ואינו רלוונטי. הוא נוגע בנושא בצורה רופפת, ולעתים גולש לעניינים אחרים, שאינם קשורים לעניין; עמדת הכותב כלפי הנוף הצלילי סתמית או שאינה ברורה, או שיש ליקויים בשילוב שלה בטקסט (בפרופורציה בינה לבין התיאור או במיקומה בטקסט)	התיאור אינו רלוונטי ומפורט כדרוש, או: דף התיעוד הועתק כלשונו, או בשינויים קלים בלבד; עמדת הכותב תופסת את המקום העיקרי בטקסט, או: אין ביטוי לעמדת הכותב כלפי הנוף הצלילי

רמה 1	רמה 2	רמה 3	רמה 4	הקריטריונים
<p>המבע אינו מתאים לסוגה;</p> <p>אין ארגון מבני. הדברים מוצגים כרשימה אקראית, בלתי מאורגנת; אין כמעט שימוש באמצעים לשוניים וסגנוניים המתאימים לסוגה (בחירת מילים וביטויים לציון הצלילים, לשון ציורית וכו')</p>	<p>ישנם ליקויים בעיצוב המבע התיאורי או בקשר שלו לנוף הצלילי; אין ארגון מבני ברור (על-פי ציר של זמן, מקום במרחב וכו'); השימוש באמצעים לשוניים וסגנוניים המתאימים לסוגה (בחירת מילים וביטויים לציון הצלילים, לשון ציורית וכו') הוא מועט</p>	<p>המבע התיאורי מעוצב כראוי; ישנו ליקוי כלשהו במבנה של התיאור; ניכר גיוון כלשהו בלשון ובסגנון; בבחירה קולעת של מילים וביטויים לציון הצלילים ובשימוש באמצעים רטוריים הולמים לסוגה</p>	<p>ניכרת בולטות בעיצוב המבע התיאורי; ניכרת בולטות במבנה (על-פי ציר של זמן, מקום במרחב וכו'); ניכר ייחוד בלשון ובסגנון: בבחירה קולעת של מילים וביטויים לציון הצלילים ובשימוש באמצעים רטוריים הולמים לסוגה; ניכר שימוש מכוון באמצעים רטוריים, כגון: לשון ציורית, חזרות, משפטים קצרים וארוכים לשם יצירת ריתמוס, וכו'</p>	<p>מבע</p>

06

דוגמות לטקסטים תיאוריים בגרסתם הסופית:

רמה 4 פעילות רועשת באילנוער

■ הנוף האקוסטי שבחרתי לתאר הוא פעולה באילנוער. התאריך 30.1.01 שעה: 19:00 במקום: מועדון אילנוער, בחדר הלבן. עכשיו השעה 21:01 ואני רוצה לתאר את הנוף האקוסטי בפעולה, שהייתי בה לפני בערך חצי שעה.

אז ככה, בפעולה באילנוער תמיד יש רעש וצעקות של הילדים, כן, גם אני צועקת ואני ממש אוהבת את זה!!! לא בגלל שאני אוהבת להפריע למדריכים (וכן, זה מפריע) אלא פשוט בגלל שאני נורא אוהבת את האווירה של הרעש והצעקות זה נורא כיף!!!! בפעולה הזאת אנחנו מתאמנים על השיר לפסטינוער, שזה כמו פסטיגל רק עם נוער. המדריכים צורחים עלינו ומנסים להשתיק אותנו אבל אנחנו לא מקשיבים וממשיכים הפטפוטים בין הילדים. פתאום הרשכ"ת נכנסת ומתחילה לדבר בקול חזק מאד ומפחיד עד שכולם משתתקים. שקט בחדר. רק הרשכ"ת מדברת וכולם יושבים בשקט..... פתאום ילד משמיע ציוץ קטן "שקט!!!! אתה לא רואה שאני מדברת???" נשמעה צרחה חזקה ומבהילה אני מתחילה לצחוק, זה ממש ממש מצחיק ואני ממש אוהבת את כל הקטע שהמדריכים צועקים ויש אווירה כזאת. טוב, עכשיו אנחנו מתחילים לשיר. נשמעת המוזיקה בווליום חזק ובקול חלש יותר אנחנו מנסים לגבור על המילים שבשיר ולשיר את השיר שלנו. אני לא אוהבת לשיר ולהוציא את הגרון, אבל זה כיף שכולם ביחד שרים, ובעצם אלו יותר צעקות מאשר שירה. קולנו מתחיל להיחלש כבר אין לנו כוח לשיר יותר!!! המדריכים מתחילים לעודד אותנו לשיר חזק ומתחילים כולם ביחד למחוא כפיים. אני מאד אוהבת לשמוע את הצליל של מחיאות הכפיים של כולם ביחד. נגמר השיר. שקט בחדר עכשיו מחכים לחלק השני של השיר, החלק היפה יותר. השיר מתחיל יותר ילדים רק מקשיבים מאשר שרים כי זה שיר כ-ל כ-ך י-פ-ה-!-!-! יש אווירה נעימה עכשיו בכיתה, כמעט כולם מזמזמים את השיר והאווירה שקטה. "טוב יאללה יאללה עוד הפעם!!!!" נשמע קול המדריכים, למה חייבים לשבור את השקט???! זה היה כל כך כיף בלי קול חזק ומעצבן!!!! התהליך חוזר על עצמו, עוד הפעם נשמעת המוזיקה הרעשנית ואנחנו מתחילים לשיר בקולנו הצפרדעי. חלק מהילדים צורחים בקולי קולות וחלק מהילדים (שכואב להם

הגרונן) רק מזמזמים את השיר בשקט. טוב, עוד מעט נגמרת הפעולה. הרשכי"ת באה פעם אחרונה לשמוע את השיר ואנחנו שרים ושרים. המוסיקה אפילו עוד יותר רעשנית כי המזדריכים רצו שנגבור על קול המוזיקה!!! בסוף השיר נשמעות מזיאות כפיים וצרחות של עידוד אומרים לנו כל הכבוד ואנחנו הולכים הביתה. אוווווווו סוף סוף שקט באוזניים!! איזה כיף!!!

טוב עכשיו ברגע זה גמרתי לתאר את הנוף האקוסטי בפעולת האילנוער עכשיו השעה 21:24 ואני רוצה ללכת לראות ולשמוע את ה"כספת" אז ביייייייי

הערות: הכותבת ממקדת את התיאור שלה בזמן ובמקום מוגדרים, ומארגנת אותו על-פי רצף של זמן, עם פתיחה וסיום מובחנים. הנוף הצלילי לאורך כל הטקסט מפורט ודינאמי: רעש, צעקות, פטפוטים, שקט, שירה, זמזום, מחיאות כפיים, קריאות עידוד - הכול מתואר בשפה חיה ותוססת, תוך שילוב דעתה של הכותבת. הפירוט, הססגוניות, הגודש והציטוטים משכנעים בכך שהטקסט אותנטי. המשלב הלשוני מעורב - שפה דבורה בצד שפה פורמאלית. יש לציין את היכולת של הכותבת לגייס לעזרתה את סימני הפיסוק להבלטת הקולות והאווירה ולהדגשת עמדתה האישית. לסיכום, הטקסט מעיד היטב על היכולת התיאורית של הכותבת.

רמה 3 20 דקות במשחק כדורגל

■ השחקנים עולים למגרש ותרועה קלה נשמעת מן הקהל הביתי המצומצם. כבר שומעים את נעלי השחקנים שוקעות בבוץ אט-אט בזמן שהשחקנים מתמקמים על המגרש לקראת תחילת המשחק. שומעים רחשים שונים במגרש, רחשים לא מובנים. אפשר להרגיש בהתרגשות, השחקנים על המגרש ממלמלים להם בעיניהם ומלחששים הוראות. ישנה דממה לזמן קצר והשופט שורק בחוזקה במשוקתו לפתיחת המשחק. שומעים צליל חבטה כאשר שחקן אחד התנגש באחר ומיד אחריי זה כמו במטה קסם צרחו השחקנים על השופט. הקבוצה האורחת יצאה להתקפה מהירה והגיעה רעש מחריש-אוזניים מאוהדיה והם גם כן הפקיעו גול. היה אפשר לשמוע אנחה קלה מצד הספסל הביתי אבל היו גם לחישות בו שיש תקווה. בהמשך התחילו זעקות של ממש להגיע מהמאמנים לעבר שחקניהם. גם חלק משחקני הקבוצות הפיצו צעקות רמות אחד כלפי השני.

הערות: הטקסט מתמקד בתיאור של התרחשות בת 20 דקות. הכותב מפגין יכולת תיאורית על-ידי הפירוט, הגיוון, ותשומת הלב לפרטים. הטקסט משכנע באמינותו, ויש בו ביטויים מגוונים לתיאור הנוף האקוסטי: "קול נעלי השחקנים השוקעות בבוץ", "אנחה קלה מצד הספסל הביתי", "השחקנים ממלמלים להם ביניהם ומלחששים הוראות".

על אף שאין ביטוי לעמדת הכותב, ועל אף שהסיום קטוע, דורגה התשובה ברמה 3.

רמה 2 הנוף הצלילי בשיעור ערבית

■ בשעה השלישית החל שיעור ערבית. המורה פתחה את הדלת של הכיתה ונכנסה. בשיעור שמעתי צחקוקים ונפילות של כל מיני דברים פתיחה וסגירה של הדלת המזגן קללות רעש של חבילות מסטיקים גרירת כסאות גרירת שולחנות רפרוף בדפים קריאה מספר ערבית כתיבה על הלוח שיעולים פתיחה וסגירה של מכסה עטים פתיחה וסגירה של הריצ'רן והסקוץ של הקלמר נענוע מפתחות פתיחת יומן קליקים מזיקת לוח צעקות צעדים של ילדים שהולכים ממקום למקום פתיחה וסגירה של הלוקרים פתיחה וסגירה של המנעולים של הלוקרים סגירה ופתיחת תיקים מזיקת מחק לדעתי המורה הרגישה שאין לה מה לעשות והיא המשיכה בשיעור.

הערות: הטקסט מורכב משלושה משפטים בלבד: המשפט הפותח והמשפט המסכם הם משפטים בני שורה אחת, המסתיימים בנקודה. המשפט השני, המתחיל ב"בשיעור שמעתי..." והמסתיים ב"מחק", מכיל רשימה ארוכה ובלתי מאורגנת,

אבל אותנטיות ומפורטות, של מרכיבי הנוף האקוסטי. בגלל היעדר סימני הפיסוק, רשימה זו נקראת בנשימה אחת, מה שיוצר אפקט רטורי: יש קצב ויש אווירה. לכאורה, קשה להחליט: האם לפנינו תיעוד בלתי מעובד או תיאור פוסטמודרני מתוחכם? האם יש כאן יכולת מוכחת לכתיבה תיאורית, כפי שנדרשה בהנחיות, או כתיבה רשלנית?

עם זאת, העיצוב הבלתי מתוחכם של הטקסט מחזק את הרושם שהתיעוד לא עבר עיבוד, אלא הועתק כלשונו, והוספו לו משפט פתיחה ומשפט סיום לשם יצירת מסגרת. לפיכך, התיאור דורג ברמה 2.

הנוף הצלילי בבית

■ הנוף הצלילי שבחרתי לתאר הוא הבית בשעה רגילה - כל אחד והתעסקותו הוא. בנוף הזה אני שומעת עכשיו מגוון צלילים: צלילי הטלוויזיה, שירים, צחוקים, שאגות שמחה וצעקות. אני שומעת גם את רשרוש הדפים, שריקות מהרחוב, רחש המים, (זרימת המים), צליל של ציחצוח שיניים, גרירות כסא, שיעול, כחכוך בגרון, נשימות, צקצוק בלשון, טריקות דלת, קליק של סגירת אור, צלצול טלפון, צליל של ההקלדה במחשב, קליק של העכבר במחשב, צליל של נסיעת המכוניות וקשקוש הכוסות במדיח.

העמדה שלי כלפי הנוף שבחרתי היא שאני אוהבת את הנוף הצלילי בביתי. הוא שמח, חם ונעים. הצד החיובי שבו, שהוא עושה הרגשה נעימה ושמחה. והצד השלילי שלו שלפעמים הרעשים שלו לא מוצאים חן בעיניי כעסים, צעקות וכו'. בדרך כלל נעים לי בו, ואני בס"ה אוהבת את הנוף הצלילי בביתי.

הערות: זהו אוסף לא-ממוין של פריטים. הכותבת מגדירה את הנוף המתואר כ"הבית בשעה רגילה, כל אחד בהתעסקותו", ואכן, גם התיאור הוא "רגיל", כללי, בלתי מחייב, אינו משכנע באותנטיות ואינו ייחודי לשעה ולמקום. הקולות הם כלליים ונעדרי הקשר: צחוקים, שאגות, צעקות, שיעול, כחכוך, נשימות, צקצוק. נוצר הרושם, שהכותבת הסתפקה בכתיבת מילים שמתאימות לתיאור צלילים בכל בית שהוא, במקום לתת תיאור מפורט של פרט מסוים בבית, מנקודת מבט אישית. בנוסף, עמדתה סתמית ושבלונית.

רמה 1 הנוף הצלילי בשוק

■ תפוזים, תפוזים, תפוזים, רק היום קילו ב־5 שקלים. תגיד לי אין לך בית או שאתה סתם בא לבקר אצלי? לא, אדוני, רציתי רק לקנות ולעבוד אצלך. יש לך בעיה? בוא תעבוד תמורת תפוזים. בסדר! בקטע הזה שומעים גינגלים של המוכרים. דגים, דגים. הי ילד רוצה דגים? לא תודה, זה לא מבושל. לא אני אבשל בשבילך. כמה עולה קילו? קילו עולה 10 שקל.

מה? 10 שקל?

עד כאן שמענו מוכרים וקונים שלא מעוניינים לקנות ולמכור. אני לא שמעתי מילים גסות שהיו.

הערות: השוק הוא מקום ססגוני מכל הבחינות, גם מן הבחינה האקוסטית. הכותב מתמקד כאן בהיבט אחד מצומצם בלבד של הנוף הצלילי: שיח שוק (סטריאוטיפי). הטקסט אינו משכנע באמינותו. יש לשער, שאילו באמת ביקר הכותב בשוק לצורך המשימה, היה מבחין בצלילים רבים אחרים, וגם בשיח מגוון יותר. מהתיאור לא ניכרת יכולת תיאורית רבה.